Ч. 117. Чернівці, пятниця дня 1. (14.) жовтня 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Буковиньский сойм.

(Докінчене 2. засїданя із 10. жовтня 1904.)

Пос. др. Аврель Ончул прецизував дальше у своїй промові мотиви, якими руководив ся „Вільнодумний Союз“ при установлюваню скількости членів в поодиноких комісиях. „Ходить тут о те, щоби були заступлені поодинокі інтересанти. Хтож є ті інтересанти? (Тут звертає ся бесїдник до посла Абрагамовича, який виходить із салї: Се буде й для вас інтересне п. Абрагамович! Пос. Абрагамович: Не журіть ся моєю особою. Я буду робити те, що схочу.) Пос. др. Ончул: Хтож є ті інтересанти, які мають бути заступлені? Після загальної парляментарної традициї бувають по комісиях заступлені анї не посли анї не лавки але партиї отже поодинокі клюби. Хто є поза тими, не входить в рахунок. Коли приглянемо ся партиям, то по однім боцї бачимо „Вільнод. Союз“, у якім є три фракциї: Нїмцї з Жидами, Румуни і Русини. А по другім боцї консервативні сторонництва, Вірмено-Поляки з консервативними румуньскими властителями більших посїлостий. Всї сторонництва змагають до того, щоб мали в комісиях свій голос.

Найменьше мусимо мати 5 голосів, щоби кожда фракция могла бути заступленою. Ми так далеко пішли, що хочемо кождій з тих фракций запевнити їхних заступників, без огляду на меньші або більші інтереси. По нашім боцї стоять нїмецко-жидівскі посли з сїмома членами супроти чотирох вірмено-польских, а ми помимо того хочемо їм дати те саме заступництво, яке ми маємо, бо не можемо піти понизше „minimum“. Щоб кожда фракция була мінімально заступлена, треба пятьох послів.

До того числа предкладаємо еще голову, який після нашої думки не є вже заступником фракций. Він є на те, щоби добре унормувати працю і мусить вважати себе членом бюра і після порядку діловодства не має права голосованя. Він „безгласний“, бо в хвили, коли заступає якийсь погляд мусить віддати провід нарад иньшому послови. Ми хочемо его освободити від заступництва якогось сторонництва, він принципіяльно не є вже заступником фракций, які в комісиях заступлені одним членом.

Ми жадаємо тих пятьох членів як minimum і додаємо до сего голову. Насуває ся тепер питанє, хто має бути головою, чи сей належати ме до більшости чи меньшости соймової. А позаяк після нашої думки голова як член бюра одвічає за дїяльність в комісиї, котру має скликувати і еї наглядати, уважаємо потрібним се місце запевнити для себе, позаяк ми, як соймова більшість одвічаємо за дїяльність комісиї і тілько таких людий вибрати на голову, які перед нами відповідають. Для того домагаємо ся, щоб на голови поодиноких комісий вибрано членів споміж нас. Для нас вистарчає один голос, щоби предложити наші жалоби, ще одна половинка правдивости нашого становища не захитає. За те відступаємо вам усї місця заступників голов. Як наші голови відмовлять, можуть їх вони заступити і перенятии їхні функциї. Вихідною точкою подїлу є число шість. Ми є в тім щасливім положеню, що се число, хоч ми на місце заступника голови не рефлектуємо, відповідає обставинам.

Мандати дїлить ся між сторонництва а не між послів. В якім жеж відношеню стоять ті числа?

Вірмено-поляки мають 4-ох членів, консервативні румуньскі властителї більших посїлостий мають доси 5-ох, а Єго Високопреосьвященьство, о скілько відомо, не належить до жадного клюбу. На будуче після 25. жовтня мати ме вірмено-польско-румуньске сторонництво 10 в найлїпшім случаю 11 членів. До нашого сторонництва належить 17 членів. Крім того прилучив ся до нас др. Вайденфельд як госпітант, так що наші члени до ваших остають в відношеню як 10:18.

На одного вашого члена припадає 1·8 нашого, а позаяк годї дїлити посла на дроби десяточні, для того треба дїлити їх на цїлі числа. Звісно, що після правил вже третої нормальної кляси заокруглює ся дріб десяточний понад 5 на цїле число, для того ми позволимо собі 1·8 заокруглити на 2, так що ваші члени до наших останутьь в відношеню як 1:2 (Веселість). Подїліть число 6 після відношеня 1:2, то для нас випадає 4-ох членів, а сей подїл має ще ту прикмету, що він запевнює вам заступника другого вашого клюбу. Тільки для економічної і шкільної комісиї домагаємо ся зміни. Суділних домагають ся окрім трьох клюбів також обі фракциї Нїмцїв і Жидів і ми бажаєм для них запевнити їм заступників в обох комісиях.

Тому жадаємо для себе в економічній і шкільній комісиї не 4-ох а 5-ох наших членів, а на вирівнанє позволяємо вам вибрати своїх трьох заступників, яких подїліть між свої два клюби, після методи, яка вам подобає ся (Сьміх). Для економічної і шкільної комісиї пропоную отже 8-ох послів, а іменно: 5 наших а трьох ваших. Сим навів я підставу, яка була для нашого союза міродайною, щоб перевести подїл.

Проти сих справедливих заміток виступила вперве до бою дїдичівска позиция. Та від бесїд їх віяло старечою недолугістию. А впрочім побідили їх речники „Вільнодумного Союза“ не лиш краснорічивостию але й самою слушностию справи. Між иньшими прийшло ся проковтнути дїдичам прикру піґулку в промові пос. Василька, який звів їх ролю до належного значіня як заступників кількадесяти дїдичів, коли соймова більшість заступає сотки тисяч населеня.

Перший промовив contra пос. Богосевич, заявляючи іменем польских і волоских дїдичів, що на проект д-ра Ончула не згодять ся, покликуючись на традицию сего сойму, а від послїдної сесиї великих змін нема. (Пос. Василько: Ой! Йо-ой!) Остаточно жадає, щоб комісиї мали все число членів непаристе 9, 7 або 5.

Пос. проф. Волчиньский, старає ся виказати темні сторони Ончулового проекту, як велику скількість засїдань. Дивує ся також що др. Ончул, який є так знаменитим правником, (др. Ончул низько кланяє ся) хоче, щоб голова не збирав голосу. Дальше заявляє, що его товариші хотять також працювати (отто й лихо, що у них все кінчило ся лиш на охотї *прим. Ред*) та не можуть брати одвічальности за те, що тут буде дїяти ся, бо роботу розкладає ся не після їх згоди.

Пос. Абрагамович розпочинає від того, що фортуна змінчива і повторює ще раз виводи попередників. Крім того закидує др. Ончулови, що він хоче грати ролю ґенерального директора сеї палати.

Пос. Ник. Василько. Мої панове! В імени більшости треба тут раз на все сконстатувати, що будемо уникати просторих відповідий, не хотячи непотрібними дебатами зупинювати робучости сеї палати. Але позаяк виводи п. посла Абрагамовича мають на цїли ввести у блуд ширші круги суспільні, бо-ж нам приписуєть ся насилє, тому мусимо із свого боку подати коротке спростованє.

По боцї більшости сеї палати стоїть весь буковиньский нарід із виїмком дїдичів. (Оклики: Справдї так!) Се затямте собі! Ми заступаємо всї сїльскі громади, всї міста і торговельні палати — а ви панове лише дві куриї великої посїлости! Чиж се буде супроти того кривдою, коли в шестичленних комісиях будуть мати дїдичі два місця, а весь прочий край чотири? Нї, мої панове, коли хочете мати за собою правду, то сего не скажете і не зможете із сего витягати консеквенций.

Се ґреба тут ясно сконстатувати і задля будуччини. За се і за все иньше, що закидають так ріжні виводи пп. др. Волчиньского, Абрагамовича і Богусевича, поносимо яко більшість повну одвічальність і еї на себе переймаємо. Коли ви — яких є всего 9-ох — будете в комісиях заступлені двома членами, то отвирає ся для вас і для вашої охоти до працї, яку дуже радо витаємо, поле зовсїм достаточне. Коли ви справдї хочете працювати, то нагода до сего є. Які овочі та праця видасть і коли вона буде виконана, та чи наради будуть основні, за те тяжить на нас найповнїйша одвічальність.

Ви, мої панове, із великої посїлости, будете мати нагоду заняти відповідне становище супроти кождого питаня і ми радо приймемо

Іван Синюк.

Як бриндушки будуть цвисти...

Вже багато лїт тому йшов я одного тепленького весняного дня до Чернівцїв. Що весни ходив я все одною дорогою і завжди повертав до мого знакомого, що мешкав біля гостинця.

Моя дорога вела попри великий старий лїс, що в сїй порі стремів сумно до синого неба голими верхами. Тихо в нїм, тихо аж лячно. Лиш часом, як подує легонько вітрець, застогнуть жалісно дерева, або най з просонку зірве ся деяка синичка і кілька раз попигикає своє монотонне „Покинь сани, бери віз!“ тай замовкне.

З помежи жовтого сухого листя, повилазили з землї бриндушки. Місцями було їх так густо, що земля синїла ся. Я напрятав цїлий букет сих милих післанцїв надходячої весни, щоби дати его жінцї мого знакомого. Вона дуже любила перші бриндушки. Така була втїшна, так радісно блещались її очи, що і менї старому, блукаючому сьвітом, здавало ся, що і я ще молодий, що й для мене ще цвитуть бриндушки...

Було вже з полудня, як я зайшов в село і вступив втїшний на подвірє мого знакомого. Але подвірє і хата були тихі і опустїлі, анї живої душі не було видко. Нї курка не закудкудаче, нї пес не загавкає, скрізь непорядок, все порозкидане. Вікна заслонені, двері позапирані. Тихо, тихо. Під хатою постелена веренька а на вереньцї простяглась горілиць проти жаркого сонця стара зморщена баба і хропе. За веренькою на голій земли повзає ся на животї дитина в бруднїй сорочцї і гризе болотом обмащений кавалок хлїба. Горнятко з молоком повне персти кинула дитина аж під пліт.

Так нянчила баба дитину.

— Що се — думаю — що все так опустїло, що все в непорядку. Що се за проклята баба, що за нещаслива дитина? Чому все позапирано, позаслонювано? Гм, гм, може їх дома нема, може десь від'їхали а може вже туть не мешкають. Ходїм до хати, будем видїти, будем питати.

Отворивши двері, вступив я до сїний. Вогкий застоялий воздух потяг менї на зустріч. Тихо, не чути людского голосу. Пукаю в двері раз, другий раз, нїхто не відповідає. Без запросу вступив я в покій. Нема нїкого. Постіль не застелена, книжки, ґазети на столї і під столом а по підлозї пірвані папері, образки і дїточі іграшки.

Виходжу назад до сїний і наслухаю. Крізь затильні двері долетїв дїточий голос. Я пішов за голосом і зайшов в огород. В альтанцї сидів мій знакомий з дїтьми. Сидів обернений лицем до хати і тримав на руках дитину, тулячи еї до себе. Друга дитина скулила ся коло него, сперла головку йому на колїна і спала. Сам був марний і блїдий, очи запалі і обведені темними кругами. Менї здавало ся, що саме кінчив тяжку слабість. І дїти виглядали марні і слабі.

Я хотїв до них зближитись, з ними привитатись, аж тут заговорила дитина жалісним голосиком до него. Я задеревів на місци.

— Татку, коли вже раз мамця прийдуть? — питала дитина.

Він здрігнув ся, але не відповів нїчо.

— Коли вже раз мамця прийдуть? — питала дитина уперто в друге — ви казали, як будуть бриндушки цвисти.

— Та бриндушки ще не цвитуть мій любий.

— Цвитуть, цвитуть! Я видів у сусїдових дїтий. Прийдуть вже мамця?

— Нї, нїколи не прийдуть, мій дорогенький — відповів тато терпким голосом і закусив зуби.

— Чому нїколи? Мамця вже нас не люблять? — питала дитина з сльозами в очах.

— Люблять, люблять!

— А чому не прийдуть? Вони на нас гнївають ся? Таж ми мам-

в сїй палатї всяку спопуку, що вийде із поміж вас, а буде справедливою.

Колиж справа так представляє ся, то нема жадного приводу до того, щоб ви мої панове — як казав п. пос. проф. Волчиньский — ломили собі голови над нами і над вислїдами соймової працї. Ми самі будемо собі єї ломити і я надїю ся, що те ломанє голови спричинить добрі результати і то — для цїлого краю! (Оплески і оклики славно!)

Забираючи слово до фактичного спростованя замітив др. Авр. Ончул між иньшим, що й давно голови комісий не брали удїлу в нарадах, чого вимовним доказом те, що арх. Калїнеску досї в адм. комісиї — лїтами все мовчав. (На сали сьміх.)

Кр. марш. Василько, обіцюючи по можности вволити бажаню др-а Ончула що до протоколів, піддає під голосованє внесенє др. Ончуля, яке переходить. По перерві, зарядженій для наради над вибором комісий, в якій митроп. Репта живо розмавляє із пос. др. Ончулом і Н. Васильком про значінє послів дїдичівских і прочих — наступає читанє предлог краєвого видїлу, і придїлюванє їх поодиноким комісиям:

Пос. Калїнеску реферував з рамени видїлу краєвого: справу реґуляциї пенсиї для вдовиць по урядниках краєвих, зглядно в справі реґуляциї додатку на вихованє сиріт по них, справу установленя трьох вандрівних учителїв господарства; справу справозданя із дїяльности культурно-технїчного уряду краєвого за р. 1903; проект закона в справі зміни § 1 точки 2 зак. з дня 6. лютого 1891. Вістн. зак. кр. 1891 IV. в, якби змінило ся деякі установи з дня 1. червня 1886 про час гаєня дичини (Вістн. зак. кр. 1886, XVIII. 25); внесенє на присуд. V. пятилїтного додатку проф. господ. кр. школи сер. Юріеви Галїпови; про загальну дїяльність видїлу краєв. в р. 1902 і в першій половинї р. 1904, замкнене рахунків фонду краєвого на р. 1902; замкн. рах. фонду кр. інвалїдів на р. 1903: замк. рах. фонду кр. на р. 1903; предлогу фонду кр. на р. 1905, предлогу учит. фонду пенс. на р. 1905; предлогу буков. пропінацийного фонду на р. 1905; замк. рах. фонду учит. платнї на р. 1903.

Пос. др. Смаль-Стоцкий здавав справозданя вид. кр.: в справі звільненя денатурованого спіритусу від консумцийних тягарів; в справі безплатного відступленя площі, потрібної на будову унїверзитету в Чернівцях з ґрунтового комплексу, що є власностию воєводства Буковини, а находить ся в Чернівцях на улици семигородскій і є відданий для тимчасового ужитку краєв. сер. господарскій школї із предлоги шкільного фонду на р. 1005.

Пос. Лянґенган здавав справозд. вид. кр.: із статуту для ради якоє має пособлювати розвиток промислу в воєводстві Буковина; і законопроекту в справі знесеня законних установ про рогачки на краєвих і повітових шляхах; в справі зачисленя часу служби комісаря краєв. будів. Вільгельма Кунцля як технїчного рисовника при краєвім урядї будівель до лїт пенсийних; законопр. в справі признаня повітових шляхів краєвими; в справі веденя уряду продажі соли в р. 1903. в справі призначеня річної субвенциї в квотї 900 кор., яко додаток на удержанє промислової школи, яку мають заложити в Сторожинци.

Пос. Ник. Василько здавав справозданє видїлу кр. про іменованє ординаріїв в загальнім краєвім шпиталю лїкарів: Д-ра Стефановича, д-ра Квятковского примаріями ad personam; в справі наданя титулу примарія ординарієви заведеня для божевільних д-рови Львови Кобиляньскому; про ухваленє особового річного додатку в квотї 400 кор. з фонду заведеня для божевільних управителеви того заведеня Вікторови Соколїянови; в справі лїт пенсийних канцелїста краєвого шпиталю Черного; в справі розширеня прилюдного загального шпиталю в Кімполюнзї; про намірене системізованє посади другого секундарного лїкаря при краєвім заведеню для божевільних; про прелїмінар буковиньского заведеня для божевільних в Чернівцях за р. 1905.

Відтак слїдує верифікация виборів. Признано важними вибори отсих послів:

з I. куриї властителїв більших посїлостий Бежана і Калїнеску;

з II. куриї власт. більш. пос. Абрагамовича, Богдановича, Богосевича, Фльондора, д-ра Гальбана, д-ра Гормузакого і д-ра Вольчиньского; послів міста Черновець: д-ра Штравхера і Відмана; з міста Радівців: Ляндвера; з міста Серета: д-ра Скедля; з міста Сучави: д-ра Вайденфельда, із палати торговельної і промислової: Лянґенгана і Тітінґера; із сільских громад: Бубурудзана, сов. Калитовского, Т. Левицкого, д-ра Люпу, сов. Малика, д-ра Смаль-Стоцкого, бар. Юрія Василька і Николая Василька.

Виборчі акти посла із повіту Сучавского риц. Прункула, проти якого внесено протест, поручено до розслїдженя комісиї леґітімацийній.

Після вислїду скрутинiї (почисленя голосів) вибрано:

до комісиї конституцийної: Відмана (гол.), д-ра Штравхера, д-ра Гормузакого (заст. голови), Ончула, д-ра Смаль-Стоцкого і Гальбана;

до комісиї адмінїстрацийної: д-ра Люпу (гол.), Калїнеску (заст. гол.), д-ра Скедля, Сімйоновича, Малика і Богосевича;

до комісиї комунїкацийної: Лянґенгана (гол.), Фльондора (заст. гол.), Сїмйоновича, Пігуляка і Богдановича;

до комісиї економічної: Ончула (гол.), Абрагамовича (заст. гол.), Ляндвера, д-ра Люпу, д-ра Смаль-Стоцкого, д-ра Вайденфельда, Фльондора і Прункула;

до комісиї фінансової: Николая Василька (гол.), Бежана (заст. гол.), Лянґенгана, Ончула, Пігуляка і Богосевича;

до комісиї шкільної: д-ра Смаль-Стоцкого (гол.), д-ра Гальбана (заст. гол.), Сїмйоновича, Калитовского, Скедля, Волчиньского і Тарнавского;

до комісиї леґітімацийної: Николая Василька (гол.), бар. Гормузакого (заст. гол.), Відмана, д-ра Штравхера, Сїмйоновича і д-ра Гальбана;

до комісиї петицийної: д-ра Штравхера (гол.), Бежана (заст. гол.), Ляндвера, д-ра Люпу, Калитовского і Богдановича;

до комісиї верифікацийної: Сімйоновича, Ляндвера, Бубурудзана, Малика, Богдановича і Калїнеску.

Після оповіщеня уконституованих комісий у висше зазначений спосіб, замкнув краєвий маршалок засїданє.

Слїдуюче засїданє краєвого сойму відбуде ся нинї в четвер, о год. 5. по пол. На порядку дневнім сего засїданя стоять:

1) Перше читанє предлог Видїлу краєвого.

2) Вибір Видїлу краєвого.

3) Узасадненє внесеня посла д-ра Штравхера і тов. в справі зміни реґуляміну кр. і виборчої ординациї до сойму краєвого для Буковини.

4. Узасадненє внесеня посла Відмана і тов. в справі зміни реґуляміну громадского і громадскої ординациї виборчої для воєводства Буковини і в справі знесеня двірских обшарів.

5) Узасадненє внесеня посла д-ра Ончула і тов. в справі санациї краєвих фінансів.

6) Узасадненє внесеня посла др. А. Ончула і тов. в справі креованя краєвого банку.

7) Узасадненє внесеня посла др. Штравхера і тов. в справі реґуляциї платнї народних учителїв.

8) Узасадненє внесеня посла д-ра Вольчиньского і тов. в справі передачі шутрованя на державних і повітових дорогах для громад.

9) Узасадненє внесеня посла д-ра Вольчиньского і тов. в справі безплатного щіпленя худоби, щоб охоронити єї перед селедяною слабостию.

цї нїчого злого не зробили, ми завжди їх слухали. А вони собі пішли так давно, давно, тай не приходять. Татку, чому вони не приходять, чому?

— Бо мамця у Бозї, мамця умерли — застогнав він.

— Но то ходїм і ми до Бозї, до мамцї! Иой, я так хочу мамцю видїти, так дуже, дуже... Ходїм, ходїм!

— Підем, злотий.

— Коли татку, коли?

— А я знаю коли?

— Та ви казали, як будуть брундушки цвисти, а бриндушки вже цвитуть.

— Нім ще відцвитуть, то може нас мамця до себе возьмуть. Може ще сеї ночи, може завтра, позавтра.

Менї було вже досить. Я не міг дальше слухати, що вони ще говорили, в менї пукало серце. Тихонько пішов я далї. Нїхто не видїв нї як я прийшов нї як відїйшов. На улици кинув я бриндушки, що мене пекли в руки, як гром на землю і подоптав їх ногами.

Слїдуючої весни оповіли менї люди, що мого знакомого і його дїточки забрала мамця до себе, нїм ще бриндушки відцвили.

Із соймової палати.

Засїданя соймових комісий відбувають ся перед полуднем і по полудни. Їх заповідає ся на окремій таблици в бюрі п. віцесекр. Лукашевича. Засїданя сойму припадають на год. 5.

* * *

Комісия шкільна відбула під проводом заступника маршалка кр. д-ра Стоцкого ві втовок о 10-ій год. пер. пол. своє засїданє, на котрім роздїлено поодинокі реферати. І так придїлено Єго маґнїфіценциї проф. д-рови Тарнавскому справу безплатної передачі ґрунту під будованє унїверзитету а проф. д-рови Гальбанови поручено справи шкільні із загального справозданя.

По короткій дебатї про ґрунт, на якім би мали будувати будинок унїверзитетский, в котрій брали участь пани посли: др. Гальбан, др. Волчиньский і Калитовский, принято одноголосно внесенє видїлу краєвого в справі наміреного дарованя ґрунту під будову унїверзитету.

* * *

Комисия адмінїстрацийна малє під проводом посла д-ра Лупу своє засїданє, на якім роздїлено поодиноким членам реферати.

* * *

Комісия фінансова відбула ві второк також своє перше засїданє, на котрім роздїлено поодинокі реферати. На внесенє посла д-ра Ончула рішено одноголосно, щоб принципіяльно для всїх буджетових справ установлено буджетового референта. Д-ра Ончула вибрано одноголосно буджетовим референтом.

* * *

Голова комісиї леґітимацийної Николай Василько поручив реферат про вибір посла Прункула д-рови Гормузакому, але він село реферату не схотів приняти.

Росия й Японїя.

Із поля борби.

Звичайно добре поінформований „Berl. Tagbl.“ довідує ся з Петербурга, що Росияни почали вчера посувати ся широким фронтом на цїлій лїнїї, яка тягне ся через Сінмінтін, Мукден, Фушун і Йінпан. Козацкі дивізиї Ренeнкампфа, Самсонова і Мищенки а також і бриґада їздців Орбелїяного посувають ся також в широкім фронтї перед армією. Перед росийскими полками кінноти уступила японьска кавалерія на цїлій лїнїї. Взагалї не можна говорити про японьский опір, позаяк Японцї хотять затягнути Росиян на иньші позициї. Поважної стрічі очікують 12. с. м. Росияни посували ся на виразний наказ царя, а бувший шеф ґенерального штабу, теперішний мінїстер війни Сахаров сей плян похвалив. — Із Токіо приносить бюро Райтера чутку, що Росияни переступили ріку Гун і заатакували Японців. Значні японьскі сили посувають ся на північ. Хвиля рішучого бою наближаєть ся.

Хто хоче, най вірить.

Послїдними часами розійшли ся в европейскій пресї ріжні чутки про зміну росийскої начальної команди на воєннім теренї. Привід до сего дало заіменованє ком. II. армії мандж. ґен. Ґріпенберґа і евентуальні наслїдки сего що до становища Куропаткіна. Говорено також про цїлковите усуненє Алексеєва, якого мав цар покликати до себе, щоб почути від него інформаций про воєнну ситуацию і — вже більше єго до Азиї не висилати. Місце Алексеєва мавби обняти Куропаткін та з єго іменованем ждуть — мовляв — аж до часу, коли він зможе похвалитись хочби найдрібнїшою побідою. Отсї чутки пояснює одна петербургска телеґрама таким способом: Поголоски про зміну головної команди на воєннім теренї не основують ся на фактах, їх треба лише вважати висловом загального признаня для незвичайних воєнних способностий Куропаткіна. Загальна думка є за тим, щоб Куропаткінови полишити повну свободу в переведеню єго воєнних плянів. До сего відносить ся також чутка, що треба вижидати єго іменованя начальним вождом. Тільки аґенция. Хто хоче най в єї вірить тому, що евентуальний аванз буде Куропаткін завдячувати не кому иньшому, як Алексеєвій нездарности.

Правительственна акция против посухи.

Від коли в наслїдок анормальної погоди в лїтї а по части і в осени треба було втягнути в рахубу брак пашї для худоби, правительство не залишило сейчас зробити зарядженя, по котрих можна було надїятись, що запобіжуть тому елементарному нещастю.

До тих заряджень належить заказ вивоженя пашї, що буде доти правосильний, доки не усуне ся сего браку, а також зниженя тариф для привозу пашї. Також квестия материяльної помочи із боку держави, в наслїдок чого можнаб лекше набути пашу, як не меньше і квестия способу, як се треба зробити, були предметом докладних нарад в лонї правительства, до котрого як раз в тій справі звертали ся многі просьби. Головно заняла ся ними центральна власть для береженя інтересів рільничих і лїсних при заключеню торговельних трактатів. Корпорация сеся порушила думку, виасиґнувати 500.000 кор., щоби запевнити достаточну скількість пашї і дати рільникам можність, щоб могли єї собі набувати.

Правительство рішило зложити в тій цїли пів мілїона корон до розпорядимости мінїстерства рільництва. Що до ужитя сеї квоти рішено, щоби власти або посередничили в набуваню пашї для рільників, або щоби пашу від разу закуповувано і роздїлювано в першій мірі між бідних рільників. Рівнож наміряє правительство покрити зі згаданої квоти частину коштів перевозу пашї для рільників, що потерпіли від стихійного нещастя. До переведеня сеї акциї має воно візвати до співудїлу „Загальний австрийский союз рільничих товариств в Відни“.

Мінїстерство рільництва задумує запросити представителїв рільничих корпораций, як також спілкові орґанїзациї, що належать до комітету для відверненя елементарних нещасть, який завязала згадана власть центральна, щоби они взяли участь в нарадах, котрі незабаром відбудуть ся в мінїстерстві рільництва, а їх предметом будуть подробицї переведеня сеї акциї. Крім того наміряє

правительство зажадати на ту саму цїль в дорозї законодатній суму до $1^1/_2$ міл. і ужити еї в той спосіб, щоби при помочи з'орґанїзованих стоваришень, а евентуально також і иньших рільничих корпораций уможливити бідним рільникам набуване пашї в дорозї дешевого, а в конечних случаях, навіть безпроцентового кредиту.

О скілько се буде можливо, має бути на сю цїль вже тепер визначена якась квота з суми 500.000 кор., аби наміреню помічну акцию як швидше розпочати, особливо в тім важнім напрямі, який заповідає успішні наслїдки.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 13. жовтня 1904.

„Новый курсъ въ Буковинѣ" став темою одної із послїдних передових статий „Ґалїчанїна", яка кінчить ся дуже цїнною заміткою що „когда его (т. є. руского народу) масы прозрятъ, то и скажутъ своимъ непрошенимъ предводителямъ: „почистые руки прочь!" Дивно, що „Ґалїчанїн" розважуючи теперішну полїтичну ситуацию, не приложив тої засади до своеї партиї, над якою так прикро перейшов буковиньско-руский народ при послїдних виборах — до порядку дневного. Та „Ґалїчанїн" не глядить на минувшину тільки бавить ся в полїтичні пророцтва. Ось потїшає себе, що розпад „Вільнодумного Союза" є неминучим, а в сьлїд за тим прийде упадок селяньства до учителїв, в наслїдок чого видвижуть ся на верх наші „рускіи"... Чого бажаємо, того й надїємо ся, каже приповідка. Оттаке й з „Ґалїчанїном". Нехай же пророкує та... думкою богатїє...

Школа музична „Бояна" входить в житє з днем 17. жовтня в понедїлок. Побирати буде можна науки сьпіву сольового, гри на фортепянї і цитрі, та теориї музики. Хто хоче користати з сеї школи, зволить зголосити ся у підписаного або у п. І. Ганкевича межи 6—8 год. вечером в „Народнім Домі". Зі згляду, що наука починає ся вже за 4 днї, просимо скоро зголошувати ся, щоби можна вже уложити подїл годин. — З порученя видїлу: *Модест Левицький*, голова.

Із „Тов. Руска Бесїда". Видїлове засїдане сего тов. відбуло ся 5. с. м. Видїл рішив 1) Видане творів „Наума Шрама" в 600 примірниках довести прудко до кінця. 2) Постарати ся о топоґрафічну карту Буковини, де би були назначені всї рускі місцевости з відповідним значком руских товариств як: читалень, кас, Січий і т. и. 3) „Календар Бесїди" так змодифікувати, аби не коштував більше як 50 сот., а містив в собі найпотрібнїйші річи. 4) Скликати збори мужів довіря Заставнецкого повіту для заснованя філїї „Бесїди" в Заставнї. Запомочи „Селяньску бурсу" 50 коронами. 5) Зладити подане до Сойму о запомогу. 6) „Тов. Руска Бесїда" вписати в члени „Селяньскої Каси". *О. Попович, П. Клим.*

Стан здоровля п. Евгенїї Ярошиньскої після перебутя важкої операциї й слїдуючої по нїй кризї став поправляти ся, так, що недужа наша письменниця певною хоч не швидкою ходою йде до видужаня, чого бажаємо їй найгорячїйше іменем цїлого нашого загалу.

Заповіджені на 16. жовтня с. р. загальні збори і отворене „Січи" в Виженцї, з причини відкритя прапора і великого фестину січового в Вашківцях над Чер., не відбудуть ся. Про загальний збір і отворене подасть ся еще до відомости. — За старшину: *Грицъ Танасїйчук*, кошовий, *Семен Клим*, справник.

Позір! Товариство ґімнастично-пожарниче „Січ" в Вашківцях н. Ч. устроює в недїлю, дня 16. жовтня 1904 р. торжественне відкрите прапора. Проґрама: 1. Схід „Січий" і репрезентаций заступлених в товаристві на ринку перед рускою православною церквою о год. пів до 1-шої в полудне. 2. Посьвячене прапора товариства, який доконає собор православного духовеньства в рускій православній церкві о годинї 1-шій в полудне. 3. Торжественний похід при звуках глиницкої капелї через ринок і карапчівский шлях до коша на Гнатишиній толоцї. 4. Привитане послів і гостий прибувших на се сьвято. 5. Вбиване памяткових цьвяхів у прапор товариства. 6. Привітні промови. По торжестві відбуде ся з небувалою доси виставностию великий народний фестин при звуках глиницкої капелї і 3 народних музик. Проґрама: 1. Вільні вправи „Січий" а) з топірцями, б) без топірців. 2. Вправи з сикавкою. 3. Хори і декляманциї. 4. Перегони в мішках (сьміхованка). 5. Двобій на січові топірцї. 6. Стовп ковбасний. (Сьвіжа і добра перекуска за дурно). 7. Стріляне з луку. (Хто з сеї козацької збруї поцїлить влучно в мету, отримає богату нагороду). 8. Силомір. (Прилад до поміру сили людской). 9. Народні танцї при трох музиках. На закінчене відограють аматори товариства „Народна Спілка" з Кут, українську комедию-оперу І. Котляревского п. з.: „Наталка Полтавка". Сьвято закінчить похід зі смолоскепами при звуках музики. Буфет у власнім зарядї. Старшина доложила всїх старань, щоби милим гостям зробити богато несподїванок і утїхи. Хто анї разу не засьміє ся, дістане 1000 корон, але речинець виплати назначить сама старшина. Хто лиш бажає радісно і весело перевести час, нехай всьо покидає а спішить до Вашківців на велике „Січове" сьвято. Жадна „Січ" не повинна. бракувати. Вступ на цїле сьвято: для інтелїґенциї 1 кор., для селян 20 сотиків. На случай непогоди відбуде ся „Січове сьвято" з тим самим порядком в слїдуючу недїлю с. є. дня 23. жовтня. — *Старшина „Січи" в Вашківцях н. Ч.*

Спростоване „опровerженя". Від нашого дописувателя д. Січовика одержуємо отсе письмо: Позаяк „опровержене", подане Вами в ч. 105. „Буковини" дотично моеї дописи поміщено в ч. 107. „Із судової салї" вражає кождого знаючого дийсний стан річи тим, що намагаєсь неправдиво представити наведені там факти, для того прошу в в інтересї правди і на основі § 19. зак. npасового, помістити слїдуючі замітки, вповнім змістї сего мого письма: 1) Вірно є, що через свого заступника заявив о. Богатирець, що висказ вирвав ся ему, а не треба забувати і треба взяти під розвагу, що допись в ч. 107. „Буковини" є переповідженем, а не дослівним поданем розправи! Заступник о. Богатирця заявляв, щоби зменшити силу вини, безчисельну силу разів і помістив се в заяві, що інкрімінований висказ сказав без розваги в жартї, серед иньших віців і т. и., Що до слова „негідний" — то оно походить від пишучого яко его гадка що й зазначено павзами (— . . . —) (Гл. Буковина ч. 107, а дальше елементарна стилїстика і граматика). Сего отже не може не опровергати, хиба жадати иньшої назви на те вираженe о. д-ра в коршмі. Так отже зовсїм безосновно чіпає ся „опроверженіе!" 2) Правдою є, що коли судия з обовязку предложив перед розправою згоду, то п. Алексієвич як наусильнїйше еї попирав в спосїб майже докучливий а судия зарядив поіменне голосоване обжалованих щоби зробити сему конець! Пане Алексїєвич, і Ви ще кажете, що се неправда? П. Стрийский значно спізнив ся був на розправу — а до его прибутя прецї вела ся намова обжалованих до згоди! Чи се неправда? 3) До згоди удало ся на жаль намовити — обжалованих! Та бо колиби не було удало ся намовити до згоди, то булаби розправа скінчила ся засудом — і може не булоби до дїла з „опроверженіями!" Згоди не бажали обжалованих, бо могли відступити від розправи. Вони лише руководячи ся мотивом благородности супротив о. Богатирця пристали на ню. А як може п. Алексїєвич перечити, що о. др. зложив заяву, де говорить ся, що о. Богатирець не обжалував „Січи" і не мав до сего причини, се мимо п. Алексїєвич пояснить — або еще о. Богатирець, бож заява та (чи як еї там звуть в судовій термінольоґії, то є для сути річи обоятним) — сьвідчить сама про правду! Так виглядає фактичний стан в сїй квестиї „спростоване — чи там опровержене"!? 4) вірні слова п. Алексієвича, що его клїєнт немав потреби і причини приставати на згоду — але се — як еще й богато иньшого, чим доказував п. засупник, що „не боїть ся" розправи, і тим подібні грозьби — були сказані по більшій части вже по згодї, коли все було „зіхер"! Се також містить ся в „опроверженю"! Думаю, що сей коментар також причинить ся до вияснeня стійности того уступу в опроверженю. 5) Авже зовсїм неправдою є те, що п. Стрийский поновно просив згоди чи диктованя констатованя фактів. Таж сам факт — наглядно говорить, що справа мала ся інакше, бо судия якраз приняв предложене на відрочене розправи і то на внесене п. Стрийского — а се, як сам п. Алексїєвич говорить, спонукало его до полагодженя справи, бо переслухане нового сьвідка — чомусь то не було в інтересї п. Алексїєвича! Гм!... Констатованя факту не треба було диктувати, бо сконстатували его сьвідки; на кождий спосіб фактом є, що розправа скінчила ся згодою і заявою (не як там еї звати), яка вдоволила обжалованих. І нема тут чого опровергати, бо було так, а не інакше! А як опровергати — то було вже позволити собі — на перечене всего з гори на долину, — а не одно лишати а друге нї! Прошу еще раз уклінно, помістити отсї замітки в найблизшім числї а заразом висказую, що менї жаль того бідного § 19., що его так всякий надуживає, пробуючи опровергати сумну дїйсність. Впрочім колиби факти подані мною в дописи „Із судової салї" дразнили яркостию красок взагалї якого небудь панка чи — господиника і він ішов би на них штурмом уоруженый в § 19' і кидаючи в браку чого иньшого нїсенїтницями, то я послужу фактами, які певно уздоровять хорого на „опровергательність" — себто розминане з правдою а до того ще й принесуть вязанку немило запашних квіточок з поля таки тої самої розправи, бо неправдою звісно — нїкуди не зайдеш! — З глубоким поважанем *Січовик.*

Княжа пара Гогеольогих переслала пос. Єр. Пігулякови із Верґу переписний листок, дякуючи ще раз за незабутню промову отсими словами; „незвичайно гарні слова пращальні ще дзвенять нам в ухах. Ми не забудемо їх нїколи. Ще раз сердечне спасибіг"!

Сьвященик застрілив судового совітника! Місцем траґічної пригоди став ся добринівский став трощевий, що входить клином між поля горошівскі і юрківскі. В понедїлок уряджено в добрах тамошного дїдича Р. Бухенталя, який подорожує тепер по Франциї, польоване на дикі качки, в якім взяли удїл: добринівский управ. дібр Карапец, горошівский управ. дібр Земан, добринівский панотець Юрій Драчиньский і совітник чернов. суду краевого Ґріґорович, що ледви перед двома місяцями оженив ся у друге із сестрою Бухенталя і бував частим гостем шваґра. Польоване йшло дуже весело. Аж ось сов. Ґріґорович із Карапецом пішли в трощу полошити качки. І справдї качка підлетїла. Роздав ся вистріл і повітре пронизав розпучливий зойк смертельно раненого Ґріґоровича, якого шротовий набій поцїлив в лїве око і вилетїв потилицею пробивши мозок а також поранив і груди. Телеґрафічно візваний з Чернівцїв др. Квятковский міг лише сконстатувати, що рана безвихідна, а на всякий случай позбавить поцїленого зору. Смерть наступила вже вчера. Фатальний вистріл долинув із віддаленя 30 кроків і походив із стрільби о. Юрія Драчиньского, який жив у близьких зносинах з двором і уважав за згідне із своїм чином брати удїл в польованю... Кажуть, що він в першій хвили по страшнім мимовільнім вчинку хотїв сам відобрати собі житє. — Отся траґічна смерть сов. Ґріґоровича, який був в силї віку а цїнений задля своеї ввічливости, викликала живе співчутє як між товаришами так і в цїлім містї. — Проти о. Юрія Драчиньского виточено карне доходжене в напрямі § 335 з. кр., якого переведене поручено адюнктови заставнецкого суду повітового п. Зайдлерови.

Страшний вчинок божевільного. Мартин Скворонський ученик 7. кляси ґімназияльної ізза умової недуги мусїв перервати ґімназияльні студиї і перебував вже від довшого часу в домі своїх родичів заможних міщан в підгірскім галицкім місточку, Пістиню. Спершу був він позірно нешкідливим, проте і слїджено его поступованя, яке обмежувало ся головно на тім, що він ночами вибирав ся на самітні вандрівки аж ось у понедїлок в ночи допустив ся сей нещасний недужий мабуть в приступі шалу страшного вчинку. Іменно вбив сокирою 70-лїтного батька й матїр і 22 лїтного молодшого брата. По доконанім лиходїйстві закликав сусїдів, щоб сконстатували, що він накоїв, бо він сам іде до Косова, аби віддати ся в руки справедливости. Скворонського незабаром увязнено.

Вулькан Mont Pelée, який був не давно ще так грізно вибух, вже успокоює ся, але стовпи пари ще знімають ся із глибини кратеру до 2500 метрової висоти.

Арештоване анархістів. Полїция увязнила в Барцельонї двох небезпечних анархістів, у яких сконфісковано безлїч конспіративних документів.

Товарыжство Єзусове — але котре? Львівский тижневник „Monitor" розказує ось таку автентичну історию: Через село С. городецкого повіту в Галичинї вертали з місиї три Єзуїти і вступивши до придорожної господи, казали собі дати вина. Незабаром заїхав до тої самої господи Бернардин, що ходив по квестї. Привитавши сидячих Єзуїтів звичайним „Похвальони Єзус Христус", усїв в кутї, добув з торби кусник хлїба та сира, а господареви велїв принести собі бомбу пива. По хвили оден Єзуїт, бачучи, як Бернардин пе скромно пиво, заговорив жартобливо: „О! щось зле мусить бути коло меншої братиї, коли так скромно живете?" Бернардин: „Годї! Нема то вже тих давних добрих часів. Скромно мушу жити, щоби й прочій братиї щось привезти. Але перепрашаю, а ви звідки?" Оден з Єзуїтів: Ми з „товарыжства Єзусовеґо". Бернардин: „З котрого товариства, чи того, що було при народинах Христа, чи з того, що при смерти?" Єзуїт: „Якто? брат не зрозумів?" Бернардин: „Противно, розумію. Питаю, до котрого товариства ви зачисляете ся, бо при народинах Христа товаришили: віл і осел, а при смерти: два драбуги!" — Збентежені Єзуїти не відозвалися більше словечком до нечемного Бернардина.

НАУКА, ШТУКА І ЛЇТЕРАТУРА.

Zur Regelung der Gemeindeumlagen-Leistungen der Grossgrundbesitzer in der Bukowina. (Ein Beitrag zum Besteuerungsrechte der Ortsgemeinden). Von Dr. B. Dutczak Adwokat in Czernowitz. Czernowitz 1904. Buchdruckerei des Vereines „Ruska Rada". Ст. 21+2 вел. 8⁰. Цїна 2 кор. Під сею надписию видав сими днями черновецкий адвокат, др. В. Дутчак брошуру, яка, як видно із самого заголовка, порушує дуже живу квестию, яка — так сказати — є „злобою дня". Ходить тут о уреґульоване сплати громадских додатків із боку буковиньских дїдичів. Автор виказує, що після закону мають дїдичі платити найменше від $^1/_6$ части всїх посїлостий додатки громадскі як також що до тепер — по найбільшій части — не платили дїдичі дотичних додатків громадских. Автор доказує дальше, що всї від 1863 року залеглі додатки громадскі можна від дїдичів стягнути і на будуче усунути дотеперішну практику урядів скарбових.

Лїтературно-науковий Вістник. Річник VII. Том XXVIII. Ккнижка X. за жовтень 1904. Зміст: а) части лїтературної: П. А. Кулїш: Слівце до земляків. До Нїмцїв. Василь Пачовский: Над морем. В. Кравченко: Чад. М. Дерлиця: Поратували. Модест Левіцький: Куди соколи лїтають, туди ворона не пускають. Лев Лотоцький: Прокіп Чіпчик. Л. Гірн: І. На станциї. ІІ. Гару. Катуль Мандес: Жмуток незабудьок. Октав Мірбо: На стрічу щастю. П. Грабовський: Із анґлїйских поетів. б) части наукової: І. Франко: Соціяльна акція, соціяльне питане і соціялїзм. Володимир Гнатюк: Єретик між москвофілами. Син України: Азіятські люди. І. Франко: Новини нашої лїтератури. П. Віллярі: Ірредентизм. Хроніка і бібліоґрафія. Редакция і Адмінїстрация сего місячника, який повинен находити ся в хатї кождого руского інтелїґента: Львів ул. Чарнецького ч. 26. Річна передплата 10 кор.

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в недїлю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.